

III. Způsoby cejchů.

O způsobu, jakým mají býti cejchy zřízeny, obsahuje podrobná ustanovení §§ 2—7. nař. min. vn., sprav. a obchodu ze dne 30. září 1872 č. 53 ř. z.

IV. Dohled nad cejchy vykonávají v první řadě místní úřadové policejní, kteří jsou povinni bděti nad tím, aby se šetřilo podmínek, které jsou pro zakládání cejchů předepsány, a podávají o zřízení cejchů nových zprávy politickým úřadům okresním, jim přísluší též rozhodovati, zda-li a jakým způsobem mají býti cejchy v určitém případě zřizovány. Majitelé cejchů jsou povinni každé poškození a pošinutí cejchu do 8 dnů ode dne nabyté vědomosti politickému úřadu oznámiti.

V. Přestupky.

Jakékoliv porušení cejchů vodních jest dle § 70. zem. z. česk., mor. a slez. trestati jako přestupek, ač nespadá-li porušení takové dle své povahy skutkové pod ustanovení zákona trestního jako jednání podvodné dle § 197. tr. z. neb § 199. lit. d) po případě § 320. lit. f) tr. z. (roz. nejv. s. dv. ze dne 10. května 1878 č. 1228), pokutou peněžnou, ve případě nedobytnosti vězením. Pravomocnost trestní vykonává příslušný úřad politický.

VI. Poplatky.

Podání stran ve příčině založení cejchů kolkují se dle p. s. 43 lit. a 2 popl. z. tedy kolkem 50 kr. z každého archu, ač nemá-li místa osvození dle p. s. 44 popl. z. Protokoly jednání při zakládání cejchů podléhají kolku 50 kr. z každého archu dle p. s. 79 c 2 popl. z., ač nebylo-li řízení dotyčné zavedeno z povinnosti úřední. Obsahuje-li protokol nějaké právní jednání, musí býti kolkován dle p. s. 79 a 2 popl. z.

Cena jest dle definice zákonné (§ 304 o. o. z.) vyměřená hodnota věci. Majít věci ve právu majetkovém význam pouze potud, pokud mají v právním obchodu jakousi hodnotu t. j. jakousi míru užitečnosti. Hodnotu věci vůbec lze měřiti, srovnáme-li ji co do užitečnosti se kteroukoliv věcí jinou. Všeobecným absolutním měřítkem pro hodnotu věcí jsou peníze, jelikož tyto staly se všeobecným měnidlem, jimiž lze veškerých v právním obchodu se nalézajících věcí sobě opatřiti. Proto měříme čili odhadujeme hodnotu věcí pravidelně mírou peněžní; výsledkem tohoto odhadování jest cena věci (cena odhadní § 662 o. o. z.). Pro odhady soudní dokonce zákon sám nařizuje odhadnutí určitou sumou peněžní (§ 304 o. o. z.).

Určení hodnoty věci se může buď dle měřítka objektivního beze všeho zřetele ku zvláštním majetkovým prospěchům, jež věc osobě poskytovat může, anebo dle měřítka subjektivního, totiž vzhledem ku zvláštnímu — buď většímu neb i menšímu — prospěchu, který nějaká věc osobě určité za okolností toliko při této osobě se vyskytujících přináší. Proto rozeznává též zákon (§ 305 o. o. z.) řádnou čili obecnou cenu (*pretium commune, ordentlicher, gemeiner Preis*), odhadne-li se věc dle užitečnosti, kterouž vzhledem ku času a místu obyčejně a všeobecně pro každého, nehledě ku jeho zvláštním poměrům poskytuje, od ceny mimořádné (*pretium singulare, ausserordentlicher Preis*), béře-li se ohled na zvláštní poměry a na zvláštní v nahodilých vlastnostech věci se zakládající oblíbení toho, komu jest hodnotu nahraditi. Tak může na př. pozemek, který slouží někomu k arrondování statku jeho, pro tohoto míti vyšší cenu než pro jiné osoby.

Zvláštní odrůdou ceny mimořádné — ač § 305 o. o. z. ji od této přesně nerozlišuje — jest t. zv. cena zvláštního oblíbení (*pretium affectionis*, *Wert der besonderen Vorlieben*) t. j. hodnota vyměřená subjektivně nikoliv vzhledem ku majetkoprávní užitečnosti pro určitou osobu, nýbrž toliko vzhledem ku jejímu ryze osobnímu zájmu (*affekci*) na některé věci na př. drahé památce. Přesné rozeznávání v tom směru činí rozhodnutí spr. s. dv. ze dne 11 ledna 1881 č. 48 (Budwinski č. 984), vedle kteréhož lze mluvit o mimořádné ceně zvláštní oblíbení tenkrát, žádá-li majitel věci, aby mu vzhledem ku zvláštnímu oblíbení v nahodilých vlastnostech věci se zakládajícímu vyšší nežli obecná cena byla nahrazena, nikoli však, pakli takovéto vlastnosti nebo poměry nabyvatele věci přiměly ku zaplacení ceny vyšší, kdež jedná se pak o mimořádnou cenu zvláštního interesse. Toliko v prvním, nikoliv i ve druhém případě lze ve smyslu § 6. cís. nař. ze dne 19. března 1853 připustiti zmírnění poplatku z převodu majetkového, jenž dle tržové ceny vypadá. Cenu zvláštního oblíbení ovšem nelze zjistiti obyčejným odhadem znaleckým, nýbrž ona může býti pouze určena bezprostředně tou osobou, které má býti nahrazena.

Ve všech případech, kde ničeho jiného není umluveno nebo zákonem nařízeno, jest při odhadu věci řídit se obecnou cenou (§ 306 o. o. z.). Zvláště jest škodu způsobenou toliko menším stupněm nedopatření nebo nedbalosti nahraditi dle ceny obecné, kterouž věc v čas poškození měla (§ 1332 o. o. z.). Obecnou cenu statku sluší stanoviti dle čistého výnosu, nikoli dle výnosu hrubého (Roz. nejv. s. ze dne 10. srpna 1868. č. 8746 Gl. U. 3485).

Nejdokonalejším výrazem obecné ceny jest cena tržní (*Marktpreis*), která může býti dle různosti míst buď cenou tržní v užším smyslu nebo cenou bursovní, neboť na trhu i na burse vyrovnávají se ceny určitého zboží poptávkou a nabídkou. Řádnou tržní cenou (§ 1058 o. o. z.) čili prostřední tržní cenou (čl. 353 obch. z.) jest průměr cen na dotyčném trhu v dotyčném čase docílených. Proto zmiňuje se též zákon ještě zvláště (§§ 417, 419, 1015 o. o. z.) o »nejvyšší ceně«, kterouž nesluší snad rozuměti cenu zvláštního oblíbení, nýbrž onu cenu, která v určitý čas a na určitém místě za kolísajících cen byla největší. Byla-li ve smlouvě jakožto kupní cena určena tržní nebo bursovní cena, sluší v pochybnosti tím rozuměti běžnou cenu, která v čas a v místě splnění nebo na nejblížejším tržišti dle stávajících místních zařízení jest stanovena, a nedostává-li se takového stanovení, nebo je-li nesprávnost jeho prokázána, prostřední cenu, která vznikne srovnáváním tržových smluv v čas a v místě splnění uzavřených (čl. 353 obch. z.). Tržní cenu různých druhů peněz a cenných papírů znějících na určitou sumu peněz nazýváme »kursem«. O stanovení úřední bursovní ceny a uveřejňování jejím v bursovním úředním listu srov. čl. Bursa.

Mimořádná cena věci musí žalobci býti nahrazena tím, kdo věc, kterou držel, po doručení žaloby z držení pustil, ač-li věc na své útraty žalobci nezaopatřil a žalobce vydání věci na skutečném majiteli nežádá (§ 378. o. o. z.). Cena zvláštního oblíbení může býti žádána na obmyslném držiteli, jenž nabytí držení věci činem trestným (§ 335. o. o. z.) a dále na tom, kdo způsobil škodu buď trestným činem anebo ze svévole nebo škodolibosti (§ 1331 o. o. z.).

Cena zvláštní oblíbení chová v sobě vlastně odpor, neboť ona má býti

hodnotou majetkovou, ač týká se předmětu, jehož (dle § 303 o. o. z.) nelze oceniti, jelikož ryze osobní vztahy individua ku věci nejsou předmětem peněžitého ocenění. Proto má cena zvláštního oblíbení v praxi jen potud význam, pokud majetková ujma se určuje buď přísahou oceňovací nebo volným uvážením soudcovým (§ 214 s. ř.). V řízení vyvlastňovacím k účelům železničním nemá cena zvláštního oblíbení při vypočtení odškodného významu (§ 7. ze dne 18. února 1870 č. 30. ř. z.); rovněž v řízení vyvlastňovacím při asanaci města Prahy (§ 10. zák. ze dne 11. února 1893 č. 22. ř. z.).

Cena trhová viz Trh.

Ceremoniál. V mezinárodním právu platí celá řada předpisů pro setkání se suverény a vyslanců, pro diplomatické, osobní nebo písemné obcování a pro setkání se lodí na moři. Předpisy takové označuje právo mezinárodní slovem »ceremoniál« a rozeznává hlavně tyto druhy ceremoniálu:

1. Ceremoniál dvorský, který obsahuje předpisy o tom, jakým způsobem šetřiti jest při dvoře práv čestných jednotlivým panovníkům, hodnostářům atd. příslušících (tak na př. předpisy o pořadí čestných míst při stole, při doprovázení, při podpisu listin atd.).

2. Ceremoniál vyslanecký jest souhrn práv čestných a zevnějších předností vyslancům příslušících. Vyslanci první a druhé třídy obdrží především titul »excellence«; nárok na titul tento přísluší však pouze vyslancům třídy první, kteří mají též právo zříditi sobě v síni přijímací baldachýn (dais), a při slavnostních příležitostech užívati šestisprežení. Vyslancové první třídy odevzdávají listy ověřující (lettre de créance) suverénu v audienci veřejné způsobem slavnostním a za přítomnosti členů dvora a ministrů. Vyslance tříd nižších přijímá suverén obyčejně audiencí soukromou, která jest méně slavnostní. Při slavnostních příležitostech mají ovšem vyslanci třídy první přednost (précédence) před vyslanci třídy druhé a třetí. Při vyslancích téže třídy řídí se přednost jedinečně dle dne, kdy příchod vyslance byl úředně oznámen. Toliko při dvorech mocností katolických mají vyslanci papežští přednost před ostatními. Spory o přednost tuto vzniklé rozhodují se dle toho, kdo jest právě v držení onoho místa čestného, o něž spor vzešel. Smlouvy podepisují vyslanci v tom pořadí, ve kterém jsou účastníci ve smlouvě jmenováni. První místo na listině jest na straně levé (pro čtoucího), místo druhé jest na straně pravé, třetí opět na straně levé atd.

3. Ceremoniál námořní jest souhrn formalit a dvorností, kteréž lodi cizím lodím, osobám vynikajícím, přístavům anebo pevnostem prokazují a kteréž s druhé strany bývají opětovány.

Rozeznávají se tyto druhy pozdravů námořních (salut de mer):

a) Pozdrav spuštěním vlajky (salut du pavillon), záležející v tom, že loď vlajku spustí neb úplně sejme (ve válce vztýčí vlajku bílou), jest nejvyšším stupněm průkazu úcty.

b) Pozdrav stažením plachet (salut des voiles).

c) Pozdrav ranami dělovými (salut du canon), v určitém počtu vypálenými, který ten kdo jest pozdraven, stejným počtem ran opětuje.

V rakouském obvodu mořském je zvykem, že lodi cizí pozdravují ranami dělovými nebo spuštěním vlajky, což bývá z pravidla ranami z děl opětováno.